

Statsforvaltningen Syddanmark
Storetorv 10
6200 Aabenraa

Afdelingen for grundskole og
folkeoplysning

Frederiksholms Kanal 26
1220 København K
Tlf. 3392 5600
Fax 3392 5302
E-mail uvm@uvm.dk
www.uvm.dk
CVR nr. 20-45-30-44

Vejledende udtalelse om eliteidrætsklasser i folkeskolen, jeres j. nr. 2007-613/40

21. juni 2010
Sags nr.:
035.81G.251

Ved brev hertil har Statsforvaltningen Syddanmark til brug for en verserende sag anmodet Undervisningsministeriet om en generel vejledende udtalelse om følgende:

1. Statsforvaltningen ønsker belyst, hvorvidt folkeskoleloven indeholder hjemmel til, at der på enkelte folkeskoler i en kommune oprettes eliteidrætsklasser.
2. I bekræftende fald, om en kommune i henhold til folkeskolelovgivningen kan fastsætte særlige adgangskriterier som forudsætning for, at der kan ske optagelse i disse klasser.
3. I benægtende fald, om folkeskolelovgivningen er til hinder for, at en kommune planlægger folkeskoleundervisningen på forskellige klassetrin således, at særligt langsigtede uddannelsesforløb af subeliten kan sikres, jf. lov om eliteidræt og de forudsætninger for denne lov, som fremgår af lovforslag nr. L 136 fra folketingsåret 2003/2004. Undervisningsministeriet har forstået, at der med dette spørgsmål ønskes en udtalelse om, hvorvidt det er lovligt tilrettelægge elevernes undervisning (skema) med, at de skal have tid til at passe deres træning på bestemte tidspunkter i forhold til skoledagen.

Undervisningsministeriet skal herefter vejledende udtale følgende:

1. Etablering af folkeskoler med en særlig profil

Det er kommunalbestyrelsen, der fastlægger mål og rammer for skolerens virksomhed, jf. lovens § 40, stk. 2, 1. pkt. Mål og rammer skal ligge inden for folkeskolelovens rammer. Af central betydning i forhold til planlægning og tilrettelæggelse af undervisningstilbuddet i folkeskolen

kan fremhæves folkeskolelovens regler om minimumstimetal og om trin- og slutmål for de enkelte fag og obligatoriske emner mv. (Fælles Mål).

Inden for rammerne i folkeskoleloven er der ikke noget til hinder for, at der på en folkeskole lægges særlig vægt på visse fag eller aspekter af undervisningen fx ved at tildele et eller flere fag ekstra undervisningstimer i forhold til normalt.

Skolerne kan også tilbyde særlige programmer med talentpleje på frivillig basis, dvs. som frivillig undervisning uden for skoletiden, jf. også folkeskolelovens § 3, stk. 3. På den måde kan en skole give elever med særlige forudsætninger nogle udfordringer i et omfang, den almindelige undervisning kun vanskeligt ville give mulighed for.

Det er endvidere en mulighed, at skolerne ved planlægningen af undervisningen tager særlig hensyn til, at eleverne skal have tid til at dyrke deres interesser. På denne måde kan elevernes skoledag (skema) afpasses med, at de skal have tid til at passe deres interesse fx på bestemte tidspunkter i forhold til skoledagen.

Særlig hensyntagen til de omhandlede elever kan efter omstændighederne også varetages inden for rammerne af den normale klasse i henhold til regelsættet om holddannelse, jf. folkeskolelovens § 25, stk. 4-6. Efter dette regelsæt kan eleverne i et eller flere fag gives mulighed for i højere grad end ellers selv at vælge, hvad de vil lære noget mere om, i forhold til hvad der følger af Fælles Mål. Regelsættet om holddannelse giver især gode muligheder herfor på 8.-10. klassetrin. På alle klassetrin gælder det dog, at eleverne skal undervises i deres klasse i den overvejende del af undervisningstiden, hvilket vil sige i mindst halvdelen af undervisningstiden. Kravet her gælder i forhold til klassens samlede undervisningstid og skal således ikke iagttages fag for fag.

Hensigten med at betone en særlig profil er at gøre skolen mere attraktiv for bestemte grupper af elever og/eller lærere. Som det fremgår, er mulighederne gode for lokalt at tilrettelægge et undervisningstilbud, der tilgodeser elever, som ønsker at dyrke fx idræt eller musik på højt niveau, samtidig med at de opfylder deres undervisningspligt i folkeskolen, og etablering af profilskoler er en måde at gøre dette på.

2. Princippet om den udelte enhedsskole

Med folkeskoleloven af 1993 blev der indført den udelte enhedsskole, hvorefter det ikke længere var muligt at foretage permanent niveaudeling af folkeskolens elever. For at sikre, at undervisningen rummer passende udfordringer for alle elever, blev der samtidig indført et princip om undervisningsdifferentiering for undervisningens planlægning og tilrettelæggelse, jf. folkeskolelovens § 18, stk. 1. Heraf fremgår, at undervisnin-

gens tilrettelæggelse, herunder valg af undervisnings- og arbejdsformer, metoder, undervisningsmidler og stofudvælgelse i alle fag skal leve op til folkeskolens formål, mål for fag samt emner og varieres, så den svarer til den enkelte elevs behov og forudsætninger.

Reglerne om opdeling af eleverne i klasser findes i folkeskolelovens § 25, stk. 1 og 2. Det fremgår heraf, at skolen deles i klasser efter antallet af elever, og at det ved fordelingen af børnene i klasser skal tilstræbes, at den enkelte klasse kan bevares samlet på de følgende klassetrin i grundskolen. Bestemmelsen om, at det skal tilstræbes, at klassen bevares samlet, er en hensigtserklæring og er ikke til hinder for en ombrydning af klassen, hvis det skønnes nødvendigt af pædagogiske, økonomiske, sociale eller andre årsager. Det fremgår udtrykkeligt, at der ikke kan foretages ny klassedeling på grundlag af valg af fag (valgfag og tilbudsfagene tysk og fransk).

Kommunalbestyrelsen træffer efter § 40, stk. 2, nr. 4, beslutning om rammer for klassedannelsen - fx i form af en maksimal klassestørrelse. Beslutningen optages i et bilag til vedtægten for styrelsen af kommunens skolevæsen, jf. lovens § 41, stk. 1 og 3.

Ifølge § 44, stk., 2, nr. 1, fastsætter skolebestyrelsen principper for elevernes placering i klasser. Sådanne principper kan gå ud på, at eleverne kommer i klasse med nogle fra eget boligområde, ligelig fordeling af piger og drenge og af elever med vanskeligheder af forskellig art fx behov for sprogstøtte mv.

Det er herefter normalt skolelederen, der træffer beslutning om placering af de enkelte elever i klasserne på skolen, jf. § 45, stk. 2.

Reglerne i folkeskoleloven om klassedannelse kan ikke fraviges ved at indhente samtykke fra eleverne og forældrene. Men der er ikke noget til hinder for som ét moment blandt flere at lægge vægt på, hvilken klasse den enkelte elev selv ønsker at gå i, eller hvem eleven ønsker at gå eller ikke at gå i klasse med.

Det følger endvidere af princippet om den udelte enhedsskole, at opdeling i klasser af elever efter standpunkt, evner og øvrige forudsætninger ikke må finde sted.

3. Ret til distriktsskolen og frit skolevalg

Efter § 36, stk. 2, hører der til hver skole et skoledistrikt, og forældrene har en ubetinget ret til at få deres barn indskrevet i skolen i det distrikt, hvor barnet bor eller opholder sig. Heraf følger, at skolens kapacitet skal være tilstrækkelig til at kunne rumme alle børn, der bor eller opholder sig

i distriktet. Også elever, der flytter til skoledistriktet under skoleforløbet, har ret til at blive optaget i den pågældende skole.

Efter reglerne om frit valg i § 36, stk. 3, har forældre endvidere krav på, at deres barn optages i en folkeskole efter eget valg i bopælskommunen eller i en anden kommune, hvis der er plads på den ønskede skole.

Frit skolevalg gælder alene valg af skole, ikke i forhold til valg af en bestemt klasse i skolen.

Det fremgår endvidere af § 36, stk. 3, at hvis det ikke er muligt at imødekomme alle ønsker om optagelse i en bestemt skole, skal optagelse ske efter retningslinjer fastsat af kommunalbestyrelsen i skolekommunen for, hvilke børn der skal optages først. Sådanne retningslinjer skal bygge på objektive kriterier som fx afstands- eller søskendekriterier mv. Ud fra de af kommunalbestyrelsen fastsatte retningslinjer træffes afgørelse om, i hvilken rækkefølge eleverne optages på den ønskede skole.

Der kan ikke stilles krav om beståelse af en optagelsesprøve eller lignende for at blive indskrevet i den ønskede skole. Hvis der er plads, skal eleven optages, og hvis der er flere ansøgere end ledige pladser, skal pladserne tildeles efter de på forhånd fastsatte objektive kriterier. Optagelse kan således ikke nægtes på baggrund af en subjektiv (pædagogisk) vurdering foretaget af skolens leder. Regelsættet om ret til distriktsskolen og frit skolevalg kan ikke fraviges ved at indhente samtykke fra eleverne og forældrene.

4. Sammenfatning

Sammenfattende finder Undervisningsministeriet, at det efter folkeskoleloven er lovligt at oprette skoler og klasser med en særlig profil, hvor der lægges særlig vægt på visse fag eller aspekter af undervisningen.

Dette kan ske ved at tildele et eller flere fag ekstra undervisningstimer i forhold til normalt. En særlig profil kan også fremmes i form af tilbud om frivillig undervisning uden for skoletiden og efter omstændigheder inden for rammerne af regelsættet om holddannelse. Desuden er det en mulighed ved planlægningen af undervisningen at tage særlig hensyn til, at elevernes skoledag (skema) afpasses med, at de skal have tid til at dyrke deres interesser fx på bestemte tidspunkter i forhold til skoledagen.

Elevernes optagelse på en sådan skole og opdeling i klasser skal imidlertid ske i overensstemmelse med reglerne om klassedannelse, herunder princippet om den udelte skole, samt om ret til distriktsskolen og frit skolevalg. Det vil blandt andet sige, at elevernes opdeling i klasserne ikke kan betinges af standpunkt, evner og øvrige særlige forudsætninger.

Det tilføjes, at Undervisningsministeriet finder, at lov om eliteidræt ikke indeholder hjemmel til at stille krav om beståelse af optagelsesprøve eller lignende for at kunne blive indskrevet i en bestemt folkeskole eller optaget i en bestemt klasse i skolen.

Eliteidrætslovens § 1, nr. 8, hvorefter Team Danmark skal tilvejebringe uddannelses tilbud til eliteidrætsudøvere, retter sig hovedsageligt mod ungdomsuddannelserne og de videregående uddannelser. I bemærkningerne til bestemmelsen hedder det følgende i lovforslag nr. L 136 fra folketingsåret 2003/2004:

”Dagens samfund stiller store krav til uddannelse og deraf afledte kompetencer. Det er derfor af afgørende betydning, at unge eliteidrætsudøvere har mulighed for at gennemføre en relevant uddannelse under eller efter deres idrætskarriere. Repræsentanter for trænerne og de aktive har gentagne gange påpeget vigtigheden af fleksible uddannelsesmuligheder. De tilgængelige undersøgelser af eliteidrætsudøveres uddannelsesniveau peger ikke i retning af, at de er mindre uddannede end befolkningen set som helhed. Denne positive tendens skal fastholdes og videreudvikles.

Team Danmark skal derfor medvirke til at etablere generelle uddannelsesordninger for såvel unge talenter i forbindelse med ungdomsuddannelserne som international elite i forbindelse med de videregående uddannelser. Team Danmark skal også medvirke til at etablere individuelle forløb for aktive, som har behov for særlige løsninger i forbindelse med uddannelsen.

En normal tilknytning til en ungdomsuddannelse eller et studium vil i sig selv have en gavnlig effekt for idrætsudøveren. Team Danmark har derfor en vigtig opgave i at sikre fleksible og varierede uddannelses tilbud for de aktive under såvel som efter karrieren, ligesom Team Danmark har ansvaret for at vejlede og bistå de aktive i forbindelse med valg og gennemførelse af uddannelse. Team Danmark skal arbejde med en bred vifte af uddannelses tilbud: ungdomsuddannelser, erhvervsuddannelser og videregående uddannelser. Fleksible ordninger til gavn for unge skolesøgende eliteidrætsudøvere bør på samme måde omfatte alle typer af skole- og ungdomsuddannelser. Der bør dog ikke etableres særordninger på grundskoleområdet, der fritager børn fra normal skolegang.

Team Danmark skal fortsat have et tæt samarbejde med Undervisningsministeriet og de enkelte uddannelsesinstitutioner med henblik på at optimere de forhold, som tilbydes de aktive eliteudøvere. Således er det anbefalesværdigt, at Team Danmark i endnu højere grad understøtter muligheden for adgangen til og tilrettelæggelse af mere fleksible, individuelle uddannelsesforløb.

Det er en central opgave at sikre muligheden for at forene idrætskarriere med et uddannelsesforløb. Mange eliteidrætsudøvere under uddannelse oplever problemer med eksamenstidspunkter, mødetider, kursustermener. Der er et udtalt behov for at få fleksible ordninger omkring kursustermener, eksaminer etc. For eliteidrætsudøvere under uddannelse kan der desuden være behov for, at Team Danmark kan yde tilskud svarende til SU i perioder, hvor studiet på grund af træningslejre, konkurrencer etc. må udskydes. Team Danmark skal med andre ord sikre, at udøvere under uddannelse kan modtage en støtte svarende til SU, selvom de på grund af eliteidrætskarrieren overskrider den normerede studietid.

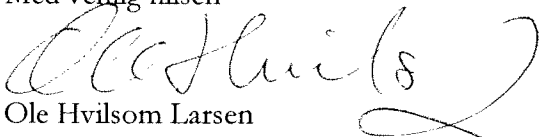
Det skal overvejes, hvorvidt der i disse støtteordninger til uddannelse kan indlægges et økonomisk incitament, som kan gøre det yderligere attraktivt for de unge at gennemføre en uddannelse sideløbende med den aktive karriere.”

Under hensyn hertil er det efter Undervisningsministeriets opfattelse uden betydning, at eliteidrætsloven ophævede den før da gældende 15-årsregel, efter hvilken Team Danmark alene kunne formidle trænings- og instruktionsmuligheder for eliteidrætsudøvere over 15 år (§ 1, nr. 3, i den ophævede lov om eliteidrættens fremme). Forarbejderne til eliteidrætsloven indeholder ikke holdepunkter for at antage, at der med ophævelsen

heraf er tilsigtet en fravigelse af folkeskolelovens princip om den udelte
enhedsskole og om ret til distriktsskole og frit skolevalg mv.

Den sene besvarelse beklages.

Med venlig hilsen

Ole Hvilsohm Larsen

Kontorchef

Direkte tlf. 3392 5369

Ole.Hvilsohm.Larsen@uvm.dk